ESPERANTISTO SLOVAKA

Redakcio kaj administracio: MARTIN, Slovakotour, ĈSR-Slovakujo
VI-a JARKOLEKTO • APRILO 1951 • NUMERO 4

Enhavo:

Informoj de SES:

Kurz esperantského dopisovania uverejňujeme v dvojčísle 11-12 ktorým uzatvárame minulý V. ročník. Odteraz budeme kurz číslovať, aby sme vyhli prípadnému nedorozumeniu. Kto z nových predplatiteľov (roku 1951) neodoberal min. ročník resp. nedostane toto dvojčíslo, môže si jeho obálku reklamovať u Slov. esperantského ústavu v Martine (Slovakotour) a nech pripojí známku Kčs 1.— na porto.

Esperantskú prednášku o Číne, veľmi hodnotnú a poučnú (slobodne prednesená i s ukážkami 4. novodobých piesní, trvá 1. hod.) môžeme ponúknuť pokročilejším skupinám, krúžkom a pod. Ak máte záujem, napíšte najneskoršie do konca mája 1951 na adr.: Slov. esperantský ústav, Martin, Slovakotour. Podmienky: úhrada cestovného a iných hotových výloh.

VI. ročník Letnej koleje esperanta v Doksách (28. VII—11. VIII. t. r.) pod záštitou miestnej Osvetovej besedy a za spolupráce Stáleho prípravného výboru, bude mať tieto kurzy: základný (Ĉe-metodou), pokračovací, konverzačný; rečnícko-tlmočnícky, cvičný pre učiteľov Ĉe-metódy a seminár esperant. výkladov o mluvničných problémoch esperanta, o jeho literatúre a hnutí. Vyučovanie vhodne doplnia rôzne spoločenské podniky, espl. literárna súťaž „IV. Kvetinové hry“ a i. Počet žiactva omedzený! Kvalifikovaní učitelia, 800 doterajších žiakov, priateľské esp. prostredie a okolité prírodné krásy sú najlepším odporučením. Ďalšie informácie žiadajte od Letnej koleje esperanta: Doksy u Máchova jezera 453., Čechy (priložte známku na odpoveď!)

Valné shromaždenie EAĈSR bude v Prahe 17. júna, t. r., teda až po jarnom veľtrhu.

Slávnosť pomenovania parkovej aleje v Bohumíne podľa Dr. L. Zamenhofa bude v nedeľu dňa 20. júna t. r. o 10. hod. Prosíme o hojnú účasť najmä zo Slovenska.

O boji za mier a esperantistoch píše S. K. v „Esperantistovi“:

„Mezi počtem těch, kdo absolvovali kursy esperanta anebo se esperantu učili z učebnic a mezi počtem aktivních esperantistů je velký nepoměr. Příčina

Ľudo Izák: KURZ ESPERANTSKÉHO DOPISOVANIA (5. pokrač.).

Opravte: v 4. pokrač., v 2. stĺpci slovníčka, Irlando na Irlandano. — V 3. pokrač. 2. strana, 4. odst. 6. riadok prídavné meno na príslovka. — V 1. č., 4. str. obálky 3 odsek prezento na prezenco. Ďakujeme!

Všimli ste si dozaista, že v slovníčku mien príslušníkov národov viaceré názvy sa končia na „*-ano*“. Nejde o mená ako Albano, Indiano, Japano, Germano, Rumano, Hispano, lebo v nich je koreň Alban-, Indian-, Japan-, German-, Ruman-, Hispan-, ale o názvy Nederlandano, Irlandano, Koreano, Ukrainano. Totiž tu ide o slová složené: Neder-land-ano, Ir-land-ano, Kore-ano, Ukrain-ano. *Lando* — krajina, *ano* — člen, stúpenec, obyvateľ. Nederlando je z holandského Neederland (porovnaj naše Nizozemsko, čiže Nízkozemsko, zem nížiny). Lando + ano (krajina a člen, resp. obyvateľ) ako dve podstatné mená, spájajú sa tak, že vynecháme podstatnomennú koncovku prvého slova „-o“ a vznikne — *landano:* obyvateľ krajiny. Nederlandano — obyvateľ Nizozemska, Holanďan, atp. (Takzv. *elízia* — vynechanie).

Mená krajín odvodzujeme z mien príslušníkov národov tak, že podstatnomennú koncovku „-o“ nahradíme príponou „*-ujo*“, ktorá (ako samostatné slovo) značí *nádobu, krajinu.* Teda: Alban-ujo, Anglujo, Arabujo, Ĉeĥoslovakujo, Bulgarujo, Ĉinujo atď. (slovníček ďalších názvov krajín si napíšte sami). Od tohto pravidla sa líšia mená krajín na „-lando“, teda nepíš Nederlandujo, Irlandujo! Ďalšie odchýlky: Brazília: — *Brazilo,* Dánsko — *Danlando,* Fínsko — *Finnlando;* India: *Hindustano, Pakistano;* Izrael (štát): *Izraelo;* Nem. demokrat. rep.: *Germana Demokrata Respubliko;* Poľsko — *Pollando;* Škótsko — *Skotlando;* Švajčiarsko — *Svislando;* SSSR — *USSR* (Unio de Socialistaj Sovetaj Respublikoj); USA — *Usono* (Unuiĝintaj Ŝtatoj de Norda Ameriko). Usono — USN (v esperante ku každej spoluhláske — pri vyslovovaní — pridávame „-o“, preto i abecedu čítame: a, bo, co, ĉo, do, e, fo, go, ĝo, ho, ĥo, i, jo, ĵo . . . atď.).

Dánsko, Fínsko, Poľsko však môžeme písať i s príponou „-ujo“, teda Danujo, Finnujo, Polujo, Skotujo, Svisujo atp.; ale naši korešpondenti z uvedených krajín používajú príponu „-lando.“

Novšie, miesto prípony „-ujo“ sa používa prípona „*-io*“, teda Ĉinio, Koreio, Francio, ale Esperantská akadémia ju neuznáva, lebo je novotvar; iní ju však radi používajú ako medzinárodnú.

Kórea (polostrov) — *Koreo;* Kórea (Kórejsko, štát) — *Koreujo, Koreio;* Kórejec — *Koreano.*

ido — potomok; *Izraelido* — Izrael*it*, potomok Izraela.

Mená kontinentov: *Afriko* (č. Afríko), *Ameriko, Aŭstralio* (č. Austrálío), *Azio* (Azío, nie Ázio!), *Eŭropo.*

mia — môj, moja, moje; *via* — tvoj, váš, Váš; *lia* — jeho; *ŝia* — jej, *ĝia* — jeho; *nia* — náš; *ilia* — ich; *onia* — neurčité: niektorých . . . Toto

ESPERANTISTO SLOVAKA

Redakcio kaj administracio: MARTIN, Slovakotour, ČSR-Slovakujo
VI-a JARKOLEKTO • APRILO 1951 • NUMERO 4

Maksim Gorkij

pri Esperanto

(Okaze de debato pri internacia lingvo en Popola Komisariejo por Klerigo, en 1919.)

Konservativa opinio obstine argumentas, ke Esperanto estas utopia elspensaĵo. Sed la viva, laŭregule evoluiĝanta realo malrapide, sed des pli energie refutas la argumentojn de la konservativuloj.

Antaŭ 40 jaroj plejparto de homoj konsideris la elektran energion hereza elpensaĵo kaj freneza utopio; antaŭ 20 jaroj aviado estis konsiderata tia utopiaĵo; telefono estis ankaŭ unu el la „utopiaĵoj" kiujn la homa cerbo efektivigis; pri la radiotelegrafio oni ankaŭ parolis kiel pri frenezaĵo.

Sed atinginte unu venkon post la alia, la nelacigebla homa intelekto fariĝas ĉiam pli eltrovema en la batalo kontraŭ la misteraj fortoj de la naturo kaj prezentas por solvo ĉiam pli „utopiajn" kaj pli „frenezajn" demandojn kaj problemojn.

Maxim Gorkij

o esperante

(V súvislosti s debatou o medzinárodnom jazyku v Ľudovom komisariáte pre osvetu, r. 1919.)

Konzervatívna mienka tvrdohlavo dokazuje, že esperanto je utopistický výmysel. Živá, zákonite sa rozvíjajúca skutočnosť bez náhlivosti, no čím ďalej tým rozhodnejšie vyvracia mienky konzervatívcov.

Pred 40 rokmi väčšina ľudí považovala elektrickú energiu za kacírsky výmysel a za šialenú utópiu; pred dvadsiatimi rokmi považovala za utópiu vzduchoplavbu; telefon bol tiež jednou z „utópií", ktoré ľudský rozum uskutočnil; o bezdrótovej telegrafii sa tiež hovorilo ako o šialenstve.

No získajúc jedno víťazstvo za druhým, neúnavný ľudský rozum v boji s tajnými silami prírody stáva sa vynaliezavejším a predkladá na rozriešenie stále „utopistickejšie" a „šialenejšie" otázky a problémy.

La mezepokaj utopioj pri „ŝtono de saĝuloj“ kaj „eliksiro de vivo“ estas nun studataj de mondfamaj scienculoj en iliaj laboratorioj.

La plej bonaj homoj de Ruslando klopodas realigi „la plej frenezan utopion“ — la sekurigon de sociala egaleco en la tuto mondo, kaj tamen ni ne povas diri, ke iliaj klopodoj estas sensukcesaj.

La historio de la kulturo konvinke pruvas, ke la plej sentimaj gvidantoj de la homaro sukcesis dum sia vivo efektivigi multe da „frenezaj utopioj“ kaj ke tiuj ĉi „sensencaj revoj“ ĉiam pli ofte ŝanĝiĝas en kreajn hipotezojn de sciencoj.

Nun multaj miloj, ja milionoj da homoj unuiĝas por realigi utopiojn ... — kaj ĝuste nun internacia lingvo, unusola por ĉiuj, estas por homaro pli necesa ol iam ajn antaŭe.

Se ni sopiras je bona afero, tiam ni ne agas stulte. La nepra bezono de unueca lingvo por la internacia proletaro estas pravigata per la sameco de la klasaj interesoj kaj celoj de la proletaro.

Miaopinie — Esperanto estas sana kaj je plua evoluiĝo kapabla ĝermo de internacia lingvo. Jam nun Esperanto havas konsiderinde ampleksan literaturon kaj teorie ĝi tute sukcese evoluiĝas. Tiu ĉi laboro progresos konsiderinde pli

Stredoveké utópie o „kameni mudrcov“ a „životnom elixíre“ teraz študujú svetoví učenci vo svojich laboratóriách.

Najlepší ľudia Ruska sa snažia uskutočniť „najšialenejšiu utópiu“ — zaistenie sociálnej rovnosti na celom svete, a predsa nemôžeme povedať, že ich snahy sú bezúspešné.

Dejiny kultúry nám presvedčivo dokazujú, že najneohrozenejší vodcovia ľudstva stačili za svojho života uskutočniť mnoho „šialených utópií“ a že tieto „nesmyselné“ vidiny sa stále častejšie premieňajú na tvorivé hypotézy vedy.

Teraz sa sjednocuje na uskutočňovanie utópií mnoho tisíc, ba miliónov ľudí ... — a práve teraz je jediný medzinárodný styk pre ľudstvo potrebnejší než hocikedy predtým.

Ak si my želáme správnu vec, ta nekonáme hlúpo. Nevyhnutnosť jediného jazyka pre medzinárodný proletariát je podmienená jednotnosťou triednych požiadaviek a cieľov proletariátu.

Podľa môjho názoru je esperanto zdravý a ďalšieho rozvíjania celkom schopný zárodok medzinárodného jazyka. Už teraz má esperanto dosť rozsiahlu literatúru a teoreticky sa celkom úspešne vyvíja. Táto práca pôjde badateľne rýchlejšie vpred, ak sa na nej zúčastnia

rapide, kiam en ĝi partoprenos kleraj filozofoj, nome tiuj, kiuj estas konvinkitaj pri la nepra bezono unuigi la homaron.

Oni diras: „Lingvo ne evoluiĝas malnature.“

Mi ne estas esperantisto, sed mi scias, ke tiu ĉi artefarite kreita, rapide evoluiĝanta lingvo fariĝas tute natura fenomeno, ĉar ĝi konformas al la nepra bezono de la nuntempa homaro: trovi aŭ krei ĝenerale komprenatan lingvon.

En 1910 mia konato, Aleksandro Semjonoviĉ Jakutskij, konanta neniun eŭropan lingvon, nur Esperanton, travojaĝis la tutan Eŭropon. Li faris tion por persone konvinkiĝi pri la disvatigiteco de la „artefarita“ lingvo. En preskaŭ ĉiu pli kaj eĉ malpli grava urbo en Eŭropo li trovis grupon de esperantistoj.

Mi estas firme konvinkita, ke la organizita volo de amasoj estas plene kapabla transformi „artefaritaĵojn“ je aĵoj naturaj.

Ja ĉu la kulturo mem ne estas „artefaritaĵo“?

Ni ĝisvivis epokon, kiam malkultura homo estas konsiderata malamiko de niaj klopodoj kaj malhelpanto de la progreso kaj plua kresko de la kulturo.

Por venkigi la kulturon ni faras revolucion, ni malŝparas ĉiujn fortojn de nia intelekto, de nia volo,

učení filozofi, a to tí, ktorí sú presvedčení o nevyhnutnosti sjednotiť ľudstvo.

Hovorí sa: „Jozyk sa nerozvíja umele.“

Ja nie som esperantista, no viem, že tento umele vytvorený, rýchlo sa vyvíjajúci jazyk sa stáva celkom prirodzeným zjavom, keďže zodpovedá potrebe dnešného ľudstva: nájsť alebo sostaviť všeobecne srozumiteľný jazyk.

V roku 1910 môj známy, Alexej Semionovič Jakutskij, prešiel celú Europu, neovládajúc ani jeden europský jazyk, iba esperanto. Urobil to preto, aby si osobne overil stupeň rozšírenosti „umelého“ jazyka. Skoro v každom dôležitom i menej dôležitom meste Europy našiel organizáciu esperantistov.

Som pevne presvedčený, že organizovaná vôľa más je celkom schopná pretvárať „umelé“ na prirodzené.

Veď či aj samotná kultúra nie je „umelým“ zjavom?

Dožili sme sa doby, v ktorej nám nekultúrny človek pripadá nepriateľom našich snáh, prekážkou pokroku a ďalšieho vzrastu kultúry.

Pre víťazstvo kultúry robíme revolúciu, plytvá všetkými silami svojho rozumu, vôle, obetujeme

kaj oferas nian personan liberecon, eĉ vivon.

Ĉu estas eble nei, ke unu lingvo, unusola por ĉiuj, forte instigos la procedon de intensa kultura ekfloro?

Tion nei ne estas eble. Tial do oni devas konsenti pri la nepra neceso de la kreo kaj disfloriĝo de tia lingvo.

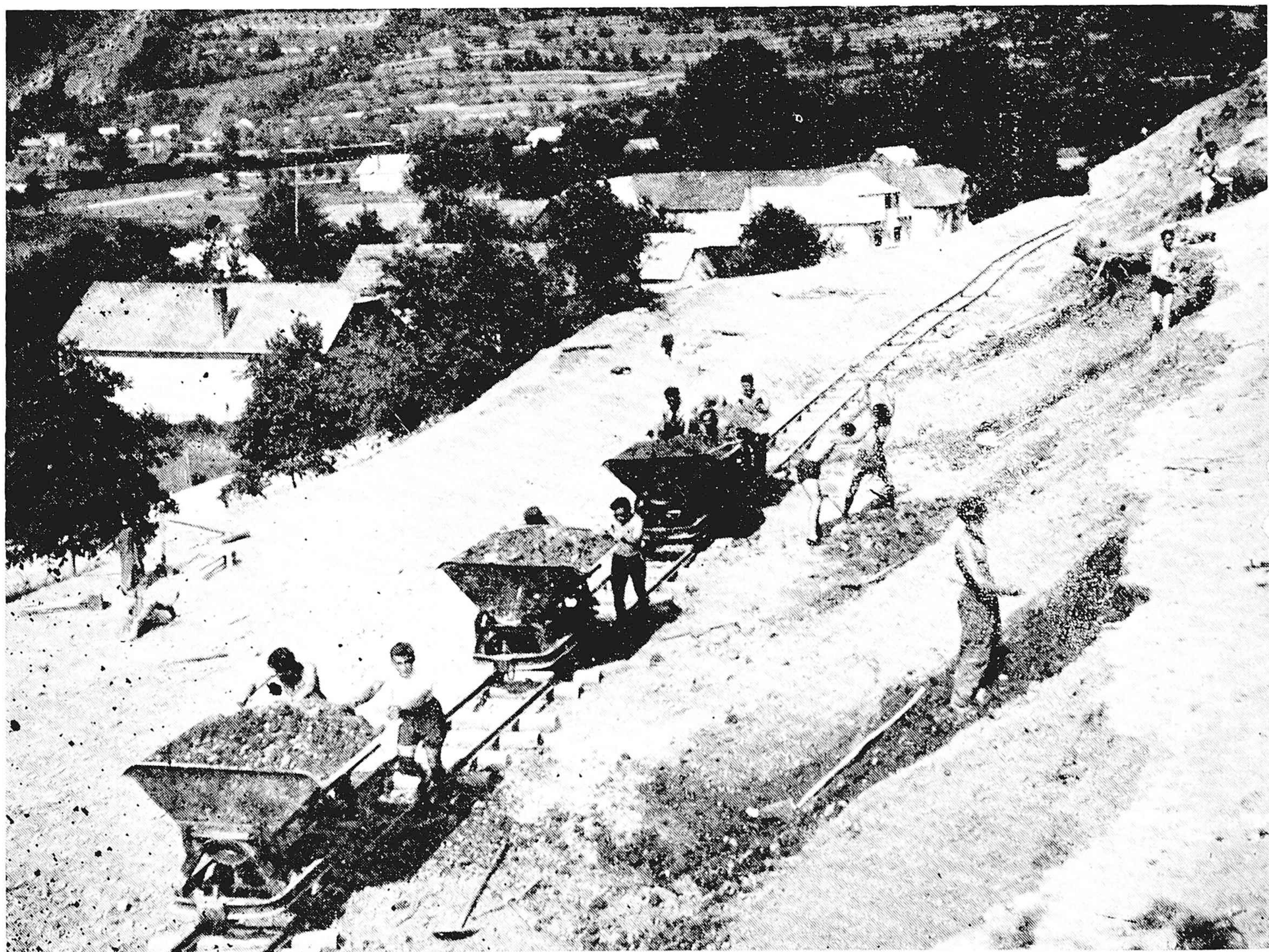
M. Gorkij.

svoju osobnú slobodu, svoj život.

Či možno popierať, že jeden jazyk, jediný pre všetkých, mocne podnieti kultúrny rozvoj?

Nemožno. To znamená — treba priznať vytvorenie a rozvitie takéhoto jazyka ako celkom nevyhnutné.

M. Gorkij.

Konstruado de „Valbaraĵo de Junularo“ ĉe Púchov.

J. V. Dolinský:

Rakonto

Irante foje al arbar'
Printempon mi renkontis.
Ŝi junis. Alrigardi min
ŝi ege timis, hontis.

Mi junis ankaŭ. Da kuraĝ'
ja estis en mi multe —
Mi alparolis ĝoje ŝin
sukcese, bonrezulte:

— Aĥ, kien, mia belulin',
vi iras tute sola?
Ja marŝi tra la vivovoj'
solece senkonsolas!

„Mi marŝas sola... sole — nur,
pro pura ĝojo, pro plezur'..."
ŝi dolĉa-voĉe diris,
kaj — gaje ni plu iris.

— Ni kune marŝu tra ĉi voj',
ja nia cel' komuna —
vi estas juna — kaj eĉ mi
ne estas tro maljuna.

„Eĉ, juna!... Haha; — ho; sinjor'..."
(Kor' mia ekaŭguris!...)
De tiam kun Printempo mi
plu kune marŝis, kuris.

Printempo!... Mia Primaver',*
(Kaj la rakonto-fino):
ja, ne alia estis ol
vi — mia junedzino!...

* Primavero (vesna) = printempo.

Viera Markovičová-Záturecká:

La ĉemizo

Jozefo Mikula, laboristo en paperfabriko, ricevis du ordenojn por siaj meritoj kiel partizano. Liaj amikoj multe parolis pri li, sed li mem eĉ vorteton ne volis rakonti pri si mem. Dum la ses labortagoj de la semajno li silente kaj precize laboris ĉe sia maŝino, kaj dimanĉe li neniam mankis inter publiko de la futbala maĉo; li vetadis en la prisporta vetejo kaj iam-tiam eĉ vizitis la gastejon. Tie li aŭskultadis kion aliuj diras, trinkis glaseton, fumis kiel turko kaj de tempo al tempo li eĉ ekkantis kanteton tie.

Li estis kvardek-jara, sed vi egale povus taksi lin tridek- aŭ kvindek-jara, ĉar li aspektis — kiel li aspektis? — same kiel multegaj aliaj

viroj, nur liaj maldikaj, rektaj lipoj, severe kaj klare formitaj, altiris ĉies atenton kaj ne permesis, ke vi ilin forgesu.

Liaj junaj amikoj el la fabriko salutadis lin jam de-malproksime kaj sekvadis lin per rigardo kiam li preterpasis. Sed ili ĉiuj sentis, ke ili ne faras tion nur, ĉar li estis pli aĝa; da pli aĝaj ol ili estis multe en la fabriko. Mikula altiradis ilin pro io alia, sed ili ne sciis, kío ĝi estas.

Ankaŭ ĉi-vespere li sidis en la gastejo, ĉirkaŭita de junaj laboristoj kaj vualita per fumo. Oni komencis paroli pri milito, pri la Nacia Revolucio, pri la fronto. Unu el la junaj turniĝis al Mikula kun timema peto, ke li rakontu ion el siaj travivaĵoj kaj spertoj.

Mikula nur skuis sian kapon kaj jam li volis rifuzi kiel kutime, aŭ ekparoli pri ia alia temo. Sed kiam li vidis antaŭ si tiujn ĉi junajn homojn, lia koro iel igis lin paroli. Jen, vidu, la „furioza Vojto“, kiu senĉese disputas kun iu, sidas ĉi tie tute trankvila, kaj tie — vidu — tiu, kiun oni moke nomas „Arlekeno“ (ĉar li estas tia viglega ridemulo), avide rigardas liajn lipojn. Ĉiuj atendas de li ion.

Mikula ekhezitis. Tute malgraŭ sia kutimo li prem-estingis en la cindrujo sian nur antaŭ kelkaj momentoj ekbruligitan cigaredon. Dum momento li rigardis la plankon, poste li iomete ruĝiĝis — kvazaŭ li devus subpremi en si ian hontemon — kaj komencis:

— Do bone, knaboj! Vi volas, ke mi rakontu al vi. Tion, kiel ni per eksplodo detruis la ponton super Hron* ĝuste kiam sur ĝi estis trapasanta germana milita vagonaro, tion vi jam konas. Ankaŭ tion, kiel nia taĉmento trabatalis sin el malamika ĉirkaŭigo. Mi do rakontos al vi pri aliaj aferoj, pri kiaj oni kutime ne parolas.

Ĝi okazis en la kvardek-kvina jaro, en marto, kiam la Soveta Armeo estis liberiganta nian urbon. Mi naskiĝis ĉi tie, sur la „Foirejo“ — nun ĝi nomiĝas jam alimaniere. Mi konas ĉiun ŝtonon ĉi tie, tial la komandanto envicigis min en la unuan linion. „Iru, kamarado,“ li diris, „montru al ni la vojon.“ Li mem marŝis flanke de mi, kiel estas ĉe ili kutime.

Nia taĉmento estis alproksimiĝanta de la arbareto super la urbo. Kiam ni eliris de malantaŭ la ŝirmantaj arboj, — tiam ankoraŭ nur la unuaj folietoj komencis verdi sur la branĉoj — kugloj superŝutis nin

---

* Rivero en Slovakio.

kiel hajlo. Du aŭ tri homoj flanke de mi falis kvazaŭ hakitaj per falĉilo. La komandanto ricevis kuglon en femuron. Li diris insultegon, sidiĝis sur arbotrunkon, distranĉis la ŝtofon super la maldekstra genuo kaj poste — per unu tranĉo en la femuron li distranĉis la vundon kaj elprenis la kuglon.

Bandaĝojn ni ne havis. Mi surhavis tiam ĉemizon — nu, kion mi diru al vi — simple, ĝi estis malpura kiel ĉifono por planko-lavado, trua kiel kribrilo kaj havis nur unusolan manikon. Nun mi forŝiris ankaŭ tiun.

Jen, kamarado komandanto," mi diris, „bandaĝo por vi. Sed ĝi apenaŭ sufiĉos."

„Spasibo,* ĝi sufiĉos," li respondis.

Mi volis helpi lin, sed li intertempe deŝiris desur la tero manplenon da musko kaj ŝtopis per ĝi la vundon. Poste li bandaĝis sian femuron per la maniko de mia ĉemizo, leviĝis kaj marŝis pluen, kvazaŭ estus okazinta nenio.

Nun mi konfesas al vi, knaboj, — nu, kredu aŭ ne kredu kiel vi volas — ĝis tiu ĉi momento mi ŝvitis per malvarma ŝvito, ĉar alia afero estas celpafi el kaŝejo kaj alia afero estas iri antaŭen kaj mem servi kiel celo, neniam sciante. de kie iu pafos kontraŭ vin. Iri en la unua ataklinio kun tiuj ĉi homoj, kiuj eĉ ne ŝirmas sin, kvazaŭ ili mokus la morton, tio ja estas diabla afero. Al ni oni instruis la sinŝirmadon, sed tiuj ĉi iris sen kaskoj, rekte en la plej densan pafadon.

En la momento, kiam nia komandanto denove ekpaŝis el malantaŭ la arboj, kvazaŭ estus okazinta nenio, tuj forlasis min ĉiu timo. Finfine ĝi ja estas tute simpla afero: iru nur antaŭen ĝis kiam vi povas, kaj se vi mortfalos, aliaj iros anstataŭ vi.

Sed ĝi tamen ne estis tiel simpla afero. Aŭskultu!

Malgraŭ furioza rezisto de la germanoj, ni okupis la domon de la grandkomercisto Ryšavý en la vilaa kvartalo. La posedanto forlasis la domon sengarde, kun pordoj malfermitaj kaj meblaro starigita per la antaŭa flanko kontraŭ la muroj. Li verŝajne fuĝis en la lasta momento.

Ni disiĝis en la domo kiel formikoj, ĉiudirekten. Ni trovis tiom da manĝaĵo, kiom la gorĝo nur deziris: ŝinkon, fumaĵitan viandon, konservojn kaj amasojn da dolĉaĵoj; mi ne konas eĉ ilian nomon. Depost

* Ruse: dankon!

la antaŭa tago ni manĝis nenion, ĉar nia kuirejo ie postrestis. La okupita domo dominis al la ĉirkaŭaĵo kiel malgranda fortikaĵo, do ni haltis tie por ripozi. Ni manĝis, ja manĝegis avide — ĉiu laŭ sia maniero.

Niaj stomakoj fariĝis pezaj pro pleneco. Ni serĉis ian drinkaĵon, sed nenie estis trovebla io. Kien li nur povis kaŝi ĝin. la diabla ulo? Ni tranĉ-malfermis kelkajn sakojn da faruno; ĝi ŝutiĝis sur la plankon kaj tineoj flugis el ĝi are. La faruno estis jam mucida. Ĝi estis el provizo, amasigita jam antaŭ longe!

Dum la serĉado mi trovis kofron, plenan da nova vira subvestaro. Kelkaj ĉemizoj estis ankoraŭ neportitaj, pakitaj en susuranta celofano, la aliaj jam uzitaj, kun brodita monogramo TR — Tibor Ryšavý. Ĝi memorigis min pri mia malnova ĉemizo sen manikoj. Ho, verdire, estos jam tempo havi novan. Mi prenis la plej proksiman kaj metis ĝin sub la jakon. Ĝi estis helblua, silka, tuŝi ĝin estis kvazaŭ oni tuŝus la vangeton de infano. Kaŝe mi ĝin alrigardadis, kaŝe mi ĝin karesadis. Dum mia tuta vivo mi ne vidis tiel belan ĉemizon! Tiu koloro — kiel la ĉielo en julio! Depost mia infanaĝo mi ŝatas tiun koloron. Ho, kia plezuro estus portadi ĉiam tiajn ĉemizojn — sed kun popra monogramo!

Ho ve, kial mi nur manĝis tiun fumaĵitan viandon? La stomako, malsatinta dum du tagoj kaj nun plenŝtopita de malbone maĉita viando, estis nun kvazaŭ plena de ŝtonoj.

Ĉirkaŭ mi sur la planko kuŝis disĵetitaj vestoj, jakoj kaj peltoj, kiujn ni trovis ĉi tie. Post tiom da tagoj, travivitaj en ter-kavaĵo, mi tre admiris ilin. Ili tre allogis min. Kiaj bonaj, delikataj ŝtofoj! Ili eligadis pezan odoron, kiel ĉiuj jam portitaj vestoj. Do jene malbonodoras la korpo de la grandkomercisto Ryšavý. Fi, — mi eksentis vomemon. Per pietdbato mi flugigis la belan grizan veston en la angulon. El sub ĝi montriĝis blanka virina ganteto el nekredeble delikata ledo. Per kia diablaĵo oni ĝin odorigis? — cerbumis mi. Ĝi ja kaŭzis kapturniĝon. For ĝin, for! Mi pied-preme disŝiris ĝin.

Glutkvanteto da vino estus helpinta al mi en tiu ĉi malagrabla stato. Sed vinon ni ne havis; la ceteraj, evidente sukcesis same kiel mi.

Ordono devigis nin okupi antaŭ vesperiĝo la tutan kvartalon. La komandanto alvokis nin daŭrigi la batalon.

La domo. el kiu ni nun estis atak-elirontaj, staris solece je ducent metra distanco de la aliaj. Antaŭ ĝi estis nove fondita fruktoĝardeno kun maldikegaj fruktarbotrunkoj. Antaŭ ĝi estis drata barilo. Nenie

en proksimeco estis ia muro aŭ ia pli granda arbo por servi kiel ŝirmilo. La germanoj, kiuj havis siajn maŝinpafilojn uzoprete tie en la subtegmenta ĉambreto kaj certe ankaŭ sur la tegmento de la pramalnova konstruaĵo, povis mortfaligi nin ĉiujn kiel oni falĉas herberojn. Ĉi tio estis sendube la plej danĝera sektoro de la batallinio.

La komandanto metis sian ĉapon sur la tubon de sia aŭtomat-pafilo kaj elŝovis ĝin tra la fenestro. De kelkaj flankoj ekbojis maŝinpafiloj.

Li entiris la ĉapon; ĝi estis trua kiel kribilo. La komandanto alrigardis nin kaj palpebrumis kuraĝige. Li havis eksterordinare klarajn bluajn okulojn. „Faras nenion, knaboj. ni iros.“ Ankoraŭ nun mi memoras. ke li aspektis tiam kiel deksep-jara knabo.

Antaŭe ĉiam sufiĉis lia rigardo kaj ni jam iris kiam ajn en la plej diablan pafadon. Sed ĉi-foje ni iel ne povis trovi la necesan kuraĝon. Ni faris mallertajn, nedifinajn kaj superfluajn gestojn. Mi mem en la momento kaŝe karesis la molan silkan ĉemizon. Neniu moviĝis de sia loko.

La komandanto ankoraŭfoje rigarde pritaksis la vojon, kiun ni neeviteble estis irontaj. Nin li ne plu rigardis. Dum momento li staris iomete ruĝiĝinta. Poste li rektleviĝis. „Nu, antaŭen do!“ li ekkriis per mirige juna voĉo kaj elkuris tra la pordego. Li kuris: salto kaj teren, denove salto, kaj teren ... Tak-tak-tak-tak-tak, tak-tak-tak ... La komandanto strange kurbiĝis, disĵetis siajn manojn kiel skermisto kaj falis surdorsen. Tra la distranĉita ŝtofo super lia maldekstra genuo vidiĝis la sangomakulita maniko de mia ĉemizo.

Kio nun okazis. daŭris eble sekundon, eble malpli.

Mi staris plej proksime al la pordego. Mi prenis la silkan ĉemizon, eltiris ĝin el sub la jako kaj ĵetis ĝin en la angulon. Mi ekmalŝategis ĝin en tiu momento. Pro ĝi restis nia komandanto dezertita en la plej granda danĝero. Pro ĝi li fariĝis la sola celo de la maŝinpafilaj kugloj. Estu salutata, mia honoron meritanta malpura ĉemizo sen manikoj! Kiam oni alportos hejmen al miaj gepatroj mian mortan korpon, ili ne bezonos honti, ke ilia filo sur sia brusto kaŝadis fremdan ĉemizon. La molan ĉemizon de sinjoro Tibor Ryšavý!

Ni ŝturme ĵetis nin el la pordego. Duono de ni mortfalis. Kun areto da viroj ni okupis la vid-al-vidan domon kaj ĝistatendis tie la helpan trupon.

Do. jen estas ĉio, kion mi volis al vi rakonti. Mian partizanan ĉe-

mizon mi ĝis nun havas en mia ŝranko. Ankaŭ unu el ĝiaj manikoj, ĝi estas trapenetrita de la sango de nia komandinto. Mi prenis ĝin por rememoro kiam ni estis enterigantaj lin.

Vi ja scias, knaboj, ĝi estas tre simpla afero: necesas nur iri antaŭen; se vi mortfalos, iros anstataŭ vi aliaj. Sed ne estas simpla kaj negrava afero kiel vi iras, ĉar tiuj, kiuj sekvos vin, iros vin imitante.

Mikula eksilentis. Li fintrinkis sian glaseton, salutis la ceterajn kaj eliris en la mallumon de la nokto.

Longe, longe ankoraŭ sidis la junuloj senvorte ĉirkaŭ la tablo. Ili sentis ion sufokigan en siaj gorĝoj, sed ili ne kapablis diri, kio ĝi estas. Nur ŝajnas, ke nun ili ekkomprenis, kial ili salutas Jozefon Mikula jam de malproksime kaj kial ili sekvas lin per rigardo eĉ kiam li estas jam preterpasinta.

El slovaka lingvo tradukis Eduard V. TVAROŽEK.

Viera Markovičová-Záturecká estas relative nova nomo en slovaka literaturo. Ŝi estas konata precipe pro siaj du sukcesintaj teatraĵoj „Malantaŭ la fronto" kun motivo el la dua mondmilito, kaj „Sur la alian bordon", skizo el la vivo de Slovakoj, revenintaj Slovakion el Hungarujo. Krom tio ŝi skribas ankaŭ versojn kaj lastatempe ŝi aperigis ankaŭ kelkajn mallongajn prozaĵojn.

Ni ne forgesu!

„K. L. 3 Dachau".

La koncentrejo de Daĥaŭ estis la plej malnova de sia speco. Ĝi estiĝis kiel unua en la jaroj 1932—33 samtempe kun la ideo pri la t. n. ŝirm-certig-aresto. Jam longe antaŭ la milito ĝi estis konata en la tuta mondo kaj oni sendadis tien germanujanojn, kontraŭulojn de naziismo, unuavice Judojn, framasonojn, komunistojn, socialdemokratianojn kaj pli poste ankaŭ ekleziajn funkciulojn, eĉ anojn de la naziista partio, pro konflikto kun la dumtempaj povo-posedantoj — komence ankaŭ en ĉi tiu partio oftege alternantaj — aŭ kiuj fariĝis iamaniere malo-portunaj.

Antaŭ la milito oni multe diskutis pri la signifo de la t. n. certiga arestado. La naziistoj asertis, ke ĝi servas propre la intereson de la

arestitoj, ĉar alie — sekve de ilia sinteno — la popolo estus ilin forbalainta kaj mortiginta. Pri tio oni ne devas dubi, same kiel pri la fakto, ke ĉi tiu popola kolero estis ĉiam zorge direktata kaj preparata. Aliflanke oni asertis, ke la ŝirm- kaj certigaresto estas aranĝo en favoro de sekureco de l' Imperio, resp. de la partio kontraŭ homoj, kiuj kvankam provizore kulpiĝis pri nenio, tamen per siaj politika pasinteco, intelektualaj kapabloj kaj konvinko (iafoje malfacile pruvebla), estis aŭ povus fariĝi danĝeraj. Tiu ĉi dua devizo estis la principo de nia Gestapo kaj ĉi-maniere el la militakiritaj kaj okupitaj landoj estis alkondukitaj du trionoj de la koncentrejaj loĝantaroj.

Nur en 1938 fondiĝis en diversaj partoj de la Germana Imperio pluaj koncentrejoj, sinsekve elkreskintaj en pli-malpli grandajn, kiel fungoj post pluvo ankaŭ en la okupitaj kaj konkeritaj landoj. Kaj estas certamezure fatala, ke ĉe la fino, kiam la ega grandgermana imperio, sekve de venka avancado de l' Aliancanoj, denove malgrandiĝis per ĉiuflanka retiriĝo de la frontoj, la koncentrejoj en ĉi tiuj teritorioj estis rapidege malplenigataj kaj transportataj en la internon de la Imperio. Daĥaŭ kiel la plej laste liberigita koncentrejo, ĝis la lasta tago de sia ekzisto akceptadis „transportojn de morto", ruliĝantajn kaj pelatajn de ĉiuj flankoj. Tiel Daĥaŭ estis komenco kaj fino de malgaja historia epokon de la granda kultura nacio germana.

La regiono, kie estis lokita la daĥaŭa koncentrejo, estis konata malproksime trans la limoj de Bavarujo. De pozitiva flanko ĝi estis naturfenomeno, kiu allogadis en ĉi tiun landon la artistojn, pentristojn de la munĥena fama artista centro, por observi la nekutiman ludon de koloroj; de lumo kaj sunbrilo, precipe ĉe la sunleviĝo kaj malleviĝo. Temis pri bildoj unikaj — eble unusolaj, kiujn ĉiu koncentrejano rememoros kun plezuro — kiam la belegaj sunleviĝoj kaj sunsubiroj ravigis nin ĉe la matenaj kaj vesperaj „Appel"-oj, do ni almenaŭ por momento leviĝadis el la surtera teruro kaj krueleco, furiozantaj ĉirkaŭ ni ĉiam ĝuste dum ĉi tiuj momentoj. Precipe la frua printempo kaj ĉefe la aŭtuno estis en Daĥaŭ la plej belaj.

Alie la daĥaŭaj klimato kaj regiono estis eltrovitaj por sia celo kun diabla ruzeco. „Dachauer Moos", la konata marĉ-lando kun senfunda grundo, postulis multe da laboro kaj hektolitrojn sa sanga ŝvito de la unuaj arestitoj, ĝis kiam estis fonditaj kaj rulpremitaj stratoj, ŝoseoj; enbatitaj pilonoj kaj palisoj por fundamentoj de barakoj, industriaj kaj

produkt-entreprenoj de la koncentrejoj; ĝis oni veturamasigis kaj almenaŭ parte prilaboris la fruktoriĉan teron de SS-plantejoj por kulturado de alilandaj kaj kuracigaj kreskaĵoj (pri kiuj ĉiam fieris la komandantoj kaj altaj protektoroj de la koncentrejo kaj kiuj ĉefe al ili — kiel ĉiuj aliaj industriaj entreprenoj en la ĉirkaŭaĵo de la koncentrejo — alportadis milionajn enspezojn kaj profitojn); ĝis kiam oni klopodplene konstruis betonajn kaj pavimkovritajn ŝoseojn, vojojn, ŝtonajn muregojn kaj baraĵojn.

Kun ĉi tiuj landaj cirkonstancoj estis kunligita tre malbona klimato, kies analogion oni tre malfacile trovus en la tuta Germanio kaj meza Eŭropo. Krom la malsekeco kaj marĉa tereno pluaj geografiaj kondiĉoj influis la krudan, ventoplenan kaj pluvoriĉan klimaton. De sudo kaj sudokcidento ĉi tiu surmontara altebenaĵo — mem en supermara alto de 500—600 m — estis broderita per seninterrompa baro de alpaj gigantoj kaj glaciejoj, malebligantaj la trapenetron de ĉiu pli varma aerondo de-sude kaj de-okcidente, parte retenantaj la nordokcidentajn kaj nordajn, malvarmajn, malsekajn marajn aerfluojn, blovantajn tra la malfermita regiono, do la tuta lando impresis kvazaŭ kaldrono de vaporoj kaj nebuloj dum la tutaj printempo, somero kaj vintro. La temperaturo troviĝis profunde sub la normalo precipe dum la severaj vintraj monatoj de jaroj 1941—1942. Pro tiu ĉi nebulo ni havis nur tre rare okazon admiradi la pompan panoramon de alpaj glaciejoj, precipe de grupo *Zugspitze* kaj de la ĉirkaŭaĵo de *Königssee*, kaj kiam ili montriĝis je kelkaj horoj nubokovritaj, tio ĉiam signifis prognozon de pluva periodo.

Oni povas imagi, ke ĉi tiu klimato ege influis la sanstaton kaj malsanojn de la koncentreja loĝantaro kaj ke suferis precipe la alvenintoj el varmaj kaj apudmaraj landoj. Por tuberkulozo, la ĉefa — kaj oni povas diri universala — malsano de ĉiuj centmiloj, kiuj trairis la daĥaŭan tendaron, ĉi tiu klimato estis murda.

En ĉi tiun landan kadron de altebenaĵo sen fruktarboj, kun malmulte da pumilio kaj vastaj herbejoj, la regantoj de la Tria Regno lokigis la unuan koncentrejon. Ĝi estis propre barak-urbo, ĉirkaŭbarita per triopa baraĵo. Ĝian eksteran parton formis la plej diversspecaj ekonomiaj kaj industriaj konstruaĵoj, kunigitaj pre grandaj muroj, kun kelkaj bone okupitaj pordegoj, dumnokte fermitaj. La dua limiga zono konsistis el muro de betonaj platoj, kun dorna drato supre. En la muron

estis konstruitaj sep gardturoj kun elrigardoj kaj maŝinpafiloj, celfiksitaj en la koncentrejon kaj eksteren. La internan baron formis profunda fosaĵo, de la koncentrejo apartigita per traplekto de dornaj dratoj, plenigitaj per altekspanzia elektra fluo. En ĉi tiuj dratoj mortis miloj da tiuj, kiuj aŭ intencis forkuri, aŭ kiuj ĉe plena konscio, perdinte la volon kaj forton al plua sufero, serĉis ĉi-maniere saviĝon. Nur malmultaj sukcesis trapenetri — okaze de difekto de elektra-cirkvito aŭ aviad-alarmoj — dum la lastaj jaroj en la t. n. neŭtralan zonon, kie ili estis mortpafitaj de sur la gardturoj.

Alie la ebleco fuĝi el la tendaro estis minimala kaj senescepte el la eksteraj laborejoj kaj komandejoj, kiuj ja estis ankaŭ garditaj — laŭ la nombro de arestitoj — per aroj da gardistoj, plifortigitaj per luphundoj, kiuj kaŭzis la morton ne nur de multaj fuĝantoj, sed ankaŭ de tiuj, kiuj al la SS-gvidantoj aŭ al la „kapoj“ fariĝis nekonvenaj aŭ objekto de ilia perversa amuzo.

Mi ne parolos pri sortoj, manieroj kaj vivo en la koncentrejo, kiuj estis ja la samaj, kiel en dekoj kaj centoj da ĝiaj sekvantoj en la plej diversaj lokoj de Eŭropo. Mi povas diri, ke laŭ higien-saneca vidpunkto Daĥau en la jaro 1941 tute bone impresis. Ĉiuj konstruaĵoj, placoj, vojoj kaj ĉirkaŭaĵo de la koncentrejo estis — dank' al superfluo de laborfortoj — ĉiam en ekzempla ordo kaj pureco. Same la disciplino kaj ordo estis plenumataj pli ol pedantece, kaj nur pli longa restado kaj vivo en la tendaro ebligis la ekkonon, ke ĉi tiu prusa ordo kaj „drilo“ estis unu el la diablaj kaj plej ruzaj elpensaĵoj de turmentado de la arestitoj por „pliagrabligi“ al ili la vivon.

Ne necesas rimarkigi, ke ĉi tiuj ordonoj kaj ordigoj estis — en plena senco de la vorto — enbatitaj en la kapojn de la arestitoj sub pretekstoj de higieno kaj zorgemo pri ilia sano, flanke de la samaj analfabetuloj kaj murdistoj, kiuj tuj senpripense ruinigis la sanon kaj vivon de la homoj pro ĉiu bagatelaĵo. Kun higienaj kaj sanecaj disponoj la arestito renkontiĝis tuj ĉe la unua paŝo en la koncentrejon. Mi priskribos la procedon laŭ mia propra sperto kaj rimarkigas, ke la cirkonstancoj ŝanĝiĝis kaj diferenciĝis dum la sekvantaj jaroj, precipe de la saneca kaj higiena flanko malpliboniĝante, ĝis fine en la lastaj monatoj fariĝis rekte ridindaj.

(Traduko de la I-a ĉapitro de „La devojiĝinta medicino“ de ĉeĥa kuracisto D-ro František Bláha).

J. V. Dolinský:

Misaj kaj mise uzataj vortoj en Esperanto

II

En la unua parto de tiu ĉi artikolo ni atentigis niajn legantojn pri kelkaj mise faritaj vortoj, ofte uzataj en Esperanto, kaj pruvis ties misecon. En la sekvantaj linioj ni prezentos al la interesiĝantoj vortojn, al kiuj oni imputas, atribuas misan, nekonvenan sencon, aŭ ili estas mise faritaj.

Tiuj vortoj estas ekzemple la jenaj:

a) *estinto, estanto, estonto,*

b) *memmova, memsekva, memamo, memestimo; memdona, memgarda.*

Sub a) troviĝantaj vortoj estas *participaj substantivoj,* pri kiuj ni jam diris, ke *ili signas personon,* en teknika lingvo ankaŭ beston eĉ ideon (ekzemple: multiplikato, multiplikanto, k. s.); nun ni aldonu, ke en komuna lingvo ili *neniam* signas beston aŭ abstraktan ideon, kia estas ekzemple „la tempo."

Kiam oni volas esprimi ideon pri tempo, oni diru: *estinta tempo, estanta tempo* (aŭ *nuntempo), estonta tempo,* aŭ: *estinteco, estanteco, estonteco.* Kaj kiam oni volas gramatike esprimi la tri ĉefajn tempojn, oni diru: *as-tempo, is-tempo, os-tempo* (ĉi-forme oni povas paroli ankaŭ pri verbaj modoj: u-modo, us-modo, escepte indikativon!) aŭ — *paseo, prezenco, futuro.*

Por pruvi, ke la sub b) troviĝantaj formoj kun „mem-" estas misaj, oni bezonas kelke da ĝuste faritaj mem-vortoj. Tiaj estas la sekvantaj: *memlernanto, memstara, memevidenta, memcerta,* ktp.

Pro kio la mem-vortoj sub b) indikitaj estas malkorektaj, sed ĝustaj la ĉi-supraj?

Pro tio, ke la signifo de mem-vortoj sub b) estas *refleksiva,* sekve al ili pli konvenas la refleksiva *sin-* ol la adverba *mem-*. Do diru: *sinmova,* ĉar oni movas sin; *sinsekva,* ĉar oni sekvas sin (unu la alian); *sinamo,* ĉar oni amas sin; *sinestimo,* ĉar oni estimas sin; *sindona,* ĉar oni donas sin; *singarda,* ĉar oni gardas sin, ktp.

Kaj kial ne „sinlernanto"? — Tial, ĉar oni ne lernas sin; sed *mem-*

stara, ĉar oni ne staras sin; *memevidenta,* ĉar oni ne evidentas sin; *memcerta,* ĉar oni ne certas sin, ktp.

Kaj nun ankoraŭ aparte pri kelkaj mise uzataj vortoj.

Oni ofte renkontiĝas en nia gazetaro kun similaj frazoj al la sekvantaj:

En kiuj esperantismo — ĵus pro suspekto pri la . . .

Kaj tiu bazo estos ĵus . . .-o.

Ĵus tiuj ĉi pozitivaj momentoj estis la ĉefaj kialoj . . .

En la supraj tri frazoj estas mise uzita la ĵus-vorto, en la tria krome ankaŭ la vorto „momentoj." Sed ni parolu unue pri „ĵus."

Al „ĵus" en la slovaka respondas la vorto „práve", la samo respondas eĉ al la Esperanta „ĝuste". (Jen la kialo de stumblado!) La slovaka „práve" (ĉeĥe: právě) havas du sencojn, kiujn niaj vortaristoj ne sufiĉe distingigas, nesufiĉe klarigas en siaj vortaroj.

„Ĵus" estas *tempa adverbo primitiva,* dum „ĝuste" (derivita el adjektiva radiko) preskaŭ malhavas tiun ĉi sencon. La diferenco inter „ĵus" kaj „ĝuste" estas evidenta en jena frazo: Veď práve (priam) o tom som hovoril — kiu en Zamenhofa traduko tekstas: *Ja ĝuste pri tio mi ĵus parolis.* La vorto „ĝuste" en la Zamenhofa frazo havas proksimume la sencon *„precize"* kaj rilatas al la esprimo „pri tio", dum „ĵus" havas la sencon: *„antaŭmomente"* kaj rilatas al la verba ago, kiun ĝi tempe influas. Oni do povus diri sen ŝanĝi la sencon de la frazo: *Ja precize pri tio mi antaŭmomente parolis.*

En la artikolo, el kiu ni prenis la tri suprajn frazojn kun „ĵus", troveblas ankoraŭ unu ĵus-frazo. Jen ĝi: „. . . *eble perfida bato de malantaŭ al la tutmonda movado ĵus fortiĝanta . . .*" En tiu ĉi frazo la slovaka „práve" havas tempan sencon, tamen ĝia traduko per „ĵus" ne estas korekta, ĉar ĝia senco en la frazo ne estas „antaŭmomente" — sed „nun", „ĉi-tempe" fortiĝanta. La frazo korektas do jene: „. . . eble *perfida bato de malantaŭ al la tutmonda movado ĉi-tempe fortiĝanta . . . aŭ „ĝuste nun fortiĝanta . . .*"

La vorto „momento" signifas *sole ereton da tempo,* oni do ne uzu ĝin en senco: *motivo!* Do la tria frazo ĝustas jene: *„Ĝuste tiuj ĉi pozitivaj motivoj . . ."*

Per tiuj ĉi kelkaj mise uzataj kaj malkorektaj vortoj ni ne elĉerpis tute ties nombron. Pripensema uzanto de Esperanto certe rekonos ilin kaj ilin evitados tiel en skribado kiel ankaŭ en parolo.

Esperanto-rondeto ĉe ZK-ROH Svit elektis novan komitaton. Prez: Št. Horák, viceprez.: M. Jankovičová, sekr.: M. Buksa, protokol: O. Vaňková. K u n v e n o j: ĉiumerkrede je la 18-a en la klubejo de ZK-ROH Svit en hotelo „Spoločenský dom“, laŭ anticipe fiksitaj programoj.

La jarkunveno por 1950 de

Esperanto-sekcio ĉe Slovakotour en Lipt. Mikuláš okazis la 28-an de febr. 1951. Post himno kaj poemo de Zamenhof (H. Dobrotová), la prezidanto (Ph. Mr. O. Hoffmann) menciis la signifon de la movado en L. M. kaj dankis la ofereman kunlaboron de la anaro, alvokante al progreso kaj porpaca batalo. Prelegeton de s-ano M. Rybín „Kiel mi fariĝis esp-isto“, tralegis lia filo. S-anino M. Hajdu prezentis detalan sekretarian raporton (okazis 60 kunvenoj, pluraj ekskursoj kaj du kursoj por komencantoj; la anaro partoprenis laborbrigadon, somerajn kolegiojn en Doksy kaj Svit, plurajn laborkunvenojn. La prez. fariĝis komitatano de EAĈSR. — S-ano M. Rybín (pli juna) parolis pri siaj spertoj en korespondado kaj la movado en Partiz. Ľupča. — G. Dunajová deklamis la poemon „Al la fratoj“ kaj D-Macková prelegis pri E. — literaturo. Poemon „Amsezonoj“ de Urbanová (Praha) deklamis K. Jungwirthová. Raporton „Pri nia poŝo“ de N. Dobrotová tralegis s-ano Ruttkay. Sekvis poemo „Vintra vespero“ de Puškin (M. Jungwirthová) kaj rememoro de O. Janeková „Kiam mi unue renkontis Esperanton.“ — La ĝisnuna komitato estis unuvoĉe reelektita. Post fino de la jarkunveno estis aranĝita monkolekto por Es. Slovaka.

ANONCETOJ

MALLONGIGOJ: dez.—*deziras;* kor.—*korespondi;* iŝ.—*interŝanĝi, -as;* pm.—*poŝtmarkoj(n);* pk.—*poŝtkartojn;* il. pk.—*ilustritajn pk;* ĉ. l.—*ĉiuj landoj;* ĉ. t.—*ĉiuj temoj;* t. m.—*tuta mondo;* espaĵoj(n)—*esperantaĵoj*(n); esp-isto—*esperantisto;* ktp.—*kaj tiel plu;* k. s.—*kaj simile;* rk.—*respondkupono internacia;* g.—*gazeto;* Rc!—*respondas certe!*

Ĉiu anoncanto morale devigas sin respondi almenaŭ unufoje al ĉiu, kiu skribos al li.

S-ano Inĝ. Johann M o r a, KUFSTEIN-2, Postfach 21, Tirol, Aŭstrujo, dez. kor.; iŝ. pm., il. pk., g-ojn ktp. Rc!

S-ano Aŭg. Ĉ a m b á l, regiona peranto de SES, MARTIN, Rázusova 130, ĈSR-Slovakujo. dez. kor. kun t. m. pri t: ĝeneralaj, pri pedagogio, psiĥologio; tekniko kaj metodoj kiel disvastigi Esperanton, iŝ. esp-aĵojn kaj taŭgan literaturon. Rc!

José M a r c i l i o, Esperanta Komerca Servo, JUIZ DE FORA, Avenida Perrí 217, Minas Gerais; B r a s i l, América do Sul, dez. kor. Aliĝu al Libro Servo!

S-ano Todor Georgiev K a n e v, BURGAS, Str. Car Troian 94, Bulgario, dez. kor.; iŝ. pm., pk., bildk. ktp.

S-ano Pipina P a n a i o t o v a, BURGAS, str. Luben Karavelov 27, Bulgario, dez. kor.; iŝ. pm., pk., g-ojn ktp.

S-ano A. L a m, SHANGHAI, 21 Temple Lane, Yu Yuen Rd., Ĉinio, dez. kor.; li petas satirajn gazet-eltranĉaĵojn kaj desegnojn pripolitikajn (aŭ il. g-ojn satirajn) kun Esp-a klarigo. Rekompence li sendas g-on El Popola Ĉinio.

sú *privlastňovacie zámená,* tvoríme ich z osobných zámien koncovkou „-a" (prídavnomennou).

Nia prezidento estas Klement Gottwald. Georgi Dimitrov estis bulgara prezidento.

Pozor: *prezidento* — prezident; *prezidanto* — predseda/júci/

Priaznivá odpoveď na výzvu:

Al s-ano J. R. . . : : ĈSR: Kara slovaka kamarado! Mi ricevis vian leteron. Jes, ankaŭ mi *tre* ŝatus korespondi kun vi!. Mi estas Polo, knabo (aŭ: pola knabo), *komizo.* Mi ankoraŭ *ne scias* bone Esperanton, sed mi lernas ĝin *diligente.* Min instruas Wladyslaw Dańda,*profesoro* de Komerca *Akademio,* kiu estas tre bona *instruisto* de *Esperanto.* Mi sendas al vi ankaŭ polan Esperantan *gazeton,* esperante, ke ankaŭ vi sendos al mi Esperantiston Slovakan . . . Akceptu sinceran saluton de via

Zygmunt SOKÓL, WARSZAWA, Ul. M. CURIE SKLODOWSKIEJ 5

Nové slová: *tre* — veľmi; *komizo* — obch. pom.; *helpanto* — pomocník; *scii* — vedieť, *ne scii* — nevedieť; *lerni* — učiť sa; *instrui* — vyučovať!; *instruisto* — učiteľ; *diligente* — usilovne; *profesoro* — profesor; *gazeto* — časopis; *ke* — že; *akademio* — akadémia. Pozor: Obchodná akadémia — *Komerca Akademio* s veľkými počiat. písmenami v esperante, lebo ide o názov, o titul. Práve tak: *esperantisto slovaka* — slovenský esperantista, ale *gazeto Esperantisto Slovaka* — časopis Slov. esperantista.

Ďalšia priaznivá odpoveď:

Estimata samideano J. R. . . : ĈSR:

En gazeto Esperantisto Slovaka mi legis vian *anonceton,* ke vi volas korespondi kun Bulgaro. Mi estas bulgara *gimnaziano.* Min *interesas* via lando, mi amas vian *popolon,* mi ŝatas vian prezidenton, mi *admiras* vian *popol-demokration* kaj *konas* vian *socialisman konstruadon.*

Skribu al mi *tuj* pri *ĉio.* Mi *atendas* vian *baldaŭan* respondon!

Saluton! Via IVAN NIKOLOV, SOFIA, Ul. Tri uŝi 15.

Nové slová: *en* — v; *anonco* — oznam (*anonceto* — oznamček, malý oznam): *gimnazio* — *gymnázium (v esperante bez ypsilona!); interesi* — zaujímať; *popolo* — ľud; *demokratio* — demokracia; *popoldemokratio* — ľudová demokracia; *koni* — znať; *socialismo* — socializmus; *socialisto* — socialista; *konstruado* — budovanie.
tuj — hneď; *tuja* — okamžitý; *baldaŭ* — skoro, *baldaŭa* — skorý.

Zapamätaj si: „-ano", „-ujo" („-io"), „-ido" sú prípony; lebo ich pripojujeme k menám. Ako samostatné slová znamenajú: *ano* — člen, stúpenec, obyvateľ; *ujo* (io) — nádoba, krajina; *ido* — potomok, stúpenec.

Gimnaziano — gymnazista; kristano — kresťan; luterano — luterán; kalvinano — kalvín; mohametano — mohamedán;
samideano — sam-ide-ano, ano de sama ideo — samideán, stúpenec tej istej (samej) myšlienky.

Leterujo — schránka na dopisy; *aktujo* — aktovka; *inkujo* — kaľamár; *monujo* — peňaženka.

ESPERANTISTO SLOVAKA (adresa: Martin, Slovakotour), časopis Slov. esperantského ústavu, vychádza mesačne. Zakladateľ A. Váňa. — Redigujú: E. V. Tvarožek a zodp. zástupca Dr. Ľ. Izák. — Predplatné na rok Kčs 70.—, do cudziny Kčs 80.—. — Účet Pošt. sporit.: S-9615, Slov. esperantský ústav, Martin. — Novin. výplatné pov. Riad. pôšt pod číslom 22.857-I.-1948. Dozorný a podací pošt. úrad Martin. — Výmer PIO č. 27.407/49-III/2.

ESPERANTISTO SLOVAKA (adreso: Martin, Slovakotour, ČSR-Slovakujo), organo de Slovaka Esperanto-Instituto, aperas monate. Fondinto A. Váňa. — Redaktas: E. V. Tvarožek kaj la respondeca reprezentanto D-ro. Ludoviko Izák. — Abonprezo por eksterlando: 16 respondkuponoj aŭ egalvaloro en Esperantaj libroj.

Tlačiareň — Presejo: Tlač. závody TATRAN, n. p., Martin.

---

tohoto je asi v tom, že hnutí nemůže nabídnouti novým stoupencům dosti aktivní činnosti vyjma práci na esperantu a pro esperanto. Esperantisté vždy se domnívali, že nabízejí jeden z nástrojů pro zachování míru. Nabízejíce esperanto jako ne jediný jazyk lidstva nýbrž jako druhý všem společný jazyk vedle jazyka mateřského, podivuhodně předjali učení Stalinovo o tom, že kulturní úkol menších národů není ještě splněn, že právě malé národy čeká velký rozvoj jejich kultury jako svéprávné členy v rodině národů. Nikdy však nebyl boj o mír organisován ve velkém měřítku. To je právě významný rys současnosti. Lid sám se rozhodl bojovati za mír, nejprve lid Sovětského svazu a lidových demokracií, ale pak i lid ze států kapitalistických. Jak by mohli esperantisté státi stranou tohoto boje! Esperantisté, kteří zpívají „Sub la sankta signo de Espero kolektiĝas pacaj batalantoj", sami se řadí do boje za mír vědouce, že mír nebude vyprošen ani darován, ale vybojován. To je smysl usnesení mírových kongresů v Stockholmu a ve Varšavě a Světové rady míru v Berlíně. Esperanto se nemůže šířit, není-li zaručen mír. To je zkušenost esperantistů ze dvou válek. Je povinností nás, československých esperantistů, poučovati vytrvale zvláště esperantisty v kapitalistických státech, co znamená organisovaný boj za mír na podkladě proletářského internacionalismu a jaký význam má pro boj za mír stockholmská resoluce z března 1949.

Kto nezaplatí predplatné? Uverejňujeme mená tých, ktorí dobrovoľným nadplatkom umožňujú nám zdokonaľovať postupne časopis. Mali by sme však uverejňovať i mená tých, ktorí za časopis neplatia, hoci ho odberajú, resp. vrátia ho poškodený, dokrčený, neupotrebiteľný, dajú sa upomínať, alebo vrátia 2., či 3. upomienku s poznámkou „neprijímam". Prosíme miestne skupiny, krúžky a perantov, nech vo svojom pracovnom okruhu dbajú na včasné vyrovnanie predplatného a prípadných nepresných samideánov nech presviedčajú, že kto neplní ani najmenšiu povinnosť voči časopisu, akou je zaplatiť predplatné, podkopáva jeho existenciu!

Podpory na Esperantisto Slovaka: F. Jahn, Práslavice 30.—; A. Blahutka, Vsetín 30.—; F: Svačina; Lanžhot 90:—; L. Kratochvíl, Sobotovice 30.—; M. Pomothy, Uhr. Podhradie 50.—; G. Niemczik, Oldřichovice 50.—; A. Jež, Loket n/Ohří 130.—; P. Tichota, Karlovy Vary 50.—; G. Krivoš, Tisovec 100.—; M. Ph: A: Valjanová, Galanta 100:—; Esp. Klubo, dr. Schulhof, Pardubice 30.—; M. Seppová, Nové Mesto n/V. 50.—; P. Kováč, Púchov 50.—; V. Paclt, Jablonné 45.—; S. Šimek, Ledeč n/S. 30.—; A. Stornová, Znojmo 100.—.